VIZSOLYI JÁNOS

SZÉLTÉPTE

Dunabogdányi Művelődési Ház Galériája | 2022. november 18 – 2023. január 10.

Szabó Noémi, művészettörténész

A MATÉRIA METAMORFÓZISA A TÁRGYAK ÚJ HELYZETE

A kiállításmegnyitó szöveg 2022. november 18-án hangzott el a Dunabogdányi Művelődési Ház Galériájában

Kedves Hölgyeim és Uraim! Tisztelt közönség!

Nagy szeretettel üdvözlöm Önöket Vizsolyi János szobrászművész, *Széltépte* című kiállításának megnyitóján, itt a dunabogdányi Művelődési Ház Galériájában.

Valószínű, hogy meglepetés erejével hat ez a kiállítás mindazoknak, akik régóta nyomon követik Vizsolyi pályáját, szobrászatának alakulását. A meglepetésnek, a meghökkentésnek, a szokásokból való kibillenésnek azonban mindig ideje és helye van, ahogyan *okai és következményei* is. Vizsolyi János három éve alakuló és most először mutatott plasztikai együttese ugyanis teljesen kilépett a művész korábban jól ismert, klasszikus technikával készített bronz- és kőplasztika szigorú technikai és formai keretrendszeréből, hogy megalkossa – a zenei szakzsargonból kölcsönzött kifejezéssel élve – saját capriccióját, egy játékos, szeszélyes, felszabadító, kísérletező és kreatívan szárnyaló plasztikai univerzumot. A kiállítás címe – *Széltépte* – is sejteti, hogy Vizsolyi művészetében egy új fejezet kezdődött; egy olyan periódus, ahol nem elsősorban a művészi ego formálja a világ látható/érezhető/érzékelhető jelenségeit műtárgyá, hanem az olyan generális és az emberi létezésen túlmutató és kiiktathatatlan tényezők, mint a szél vagy az idő láthatatlan ereje.

De ne beszéljünk tovább rébuszokban. Vizsolyi János 2019-től kezdett el fémhulladékokkal foglalkozni. Talán lenyűgözte az öntödében lángvágóval szétszedett hulladékmonstrumok kisugárzása, a pusztulásból születő újfajta esztétikum. Vizsolyi maga így fogalmazta meg ezt az érzést: „A hulladékból kiemelek dolgokat, és a lelkem átmosom rajta.” Vizsolyi újrahasznosított fémből kialakított szobrászi világa nem az egykor volt és leselejtezett tárgyak (géprácsok, kipufogócsövek, a fémdarálóban szétszaggatott alkatrész-maradványok) előélete, múltja foglalkoztatja, hanem a bennük rejlő formai és téri lehetőség kiaknázása. A tárgyak radikálisan új helyzetbe emelése természetesen nem újkeletű művészeti felismerés. A francia szobrász, Arman volt az első művész, aki megelőlegezte a kortárs kultúra tárgyi túlfogyasztásának problémájáról szóló diskurzust és annak erőteljes kritikáját nyújtotta szobrászati tevékenységében, akkumlációiban. Jellemző a mai magyar autonóm szobrászi viszonyokra, hogy míg a környezettudatos gondolkodásból fakadó, a nyugati világban immár évtizedes múlttal rendelkező recycling art egyfajta kritikai pozícióból beszél globalzált jelenünk túlzó tárgyfüggőségéről, addig itthon a „bármiből lehet műtárgy megfelelő kreativitással” attitűd bizonyos szempontból kényszer szülte helyzet. Megjegyzem ez a helyzet nagyon gyümölcsöző is lehet.

Nemzetközi színtéren a Marcel Duschamp – Arman – Daniel Spoerri – Vik Muniz tengelyen kibomló recycling art esetében a talált tárgy (object trouvé) szinte minden esetben látható, felismerhető marad, ez pedig nagyban meghatározza a mű jelentésregisztereit. Vizsolyi azonban más megfontolás mentén aknázza ki az újrahasznosításban rejlő lehetőséget: a hulladékfém plasztikai metamorfózisát az a szobrászai gondolkodásmód irányítja, amelyet konzekvensen épített fel a 90-es évek eleje óta. Ezen a ponton pedig fontos egy kis visszatekintés, hogy megértsük a dunabogdányi kiállítás tudatosan installatív módon kialakított plasztikai univerzumának okait és gyökereit. Vizsolyi János Kő Pál osztályában végezte tanulmányait, aki remek pedagógusként rögtön megértette, hogy művészeti felfogásukat fényévek választják el. A 80-as évek általános (posztmodern) hangulatában és saját személyes érdeklődés nyomán Vizsolyi számára alapvetően fontos volt, hogy elsajátítsa a Főiskolán eltöltött évek alatt a szobrászat klasszikus hagyományait, eljárásait, technikáit és technológiáit. A fa és kőfaragás, a mintázás, a bronzöntés, majd a bronz felületkezelése valamint patinázásának csínja és bínja, mind beépült Vizsolyi szobrászati tudástárába. Vizsolyi művészetében a professzionális mesterségbeli tudás mellé alapvető premisszaként társult a természetből való kiindulás, amelyet kezdetben még organikusabb, de absztaháló majd a 90-es évek közepétől egyre geometrikusabb formálásmódban öltött testet. Ekkor alakította ki sajátos, jól felismerhető formavilágát, amelyben a megtört, félbehagyott téglatesthasábokból épített keresztformára emlékeztető, vázszerkezetekből épülő téri plasztikák kapnak főszerepet. Vizsolyi azonban mindig a kontrasztok embere maradt: a geometrikus formák szinte minden művén ütköznek a rusztikus, expresszív, olykor az anyag szép és rút oldalát egyaránt felmutató szobrászi vizsgálódással. Ilyenek polírozott bronzszobrai, ahol az alig cizellált, sötéten kavargó bronz felület elvágólagosan találkozik a tükörfényesre polírozott, mértani bronzformával. A felismerés tehát megszületett: *az anyag lényegisége duális jellemből fakad.* Akár bronzban, akár kőben, akár fában dolgozott Vizsolyi az elmúlt két évtizedben a klasszikus szobrászat anyagtisztelete, az anyag alapvetően kettős jellegének bemutatása (kontraszt), és a természetből, mint ősforrásból való kiindulás jellemezte. Azonban ha jobban megfigyeljük munkamódszerét, egészen pontosan kompozícionális jellemzőit, azt kell látnunk, hogy pályája kezdetet óta elemekből építkezik; az önmagukban álló formák és ezek egymáshoz fűződő kapcsolatai, téri viszonyrendszere foglalkoztatja igazán. Ez a kollázs-szemlélet, ahol az anyag szépsége és rútsága; az absztrakció és a realizmus vagy a rész és az egész problémaköre kerül párbeszédbe egymással, nos ez a szemlélet megmaradt akkor is, amikor pár évvel ezelőtt, talán új utat keresve, talán belefáradva a nemes szobrászi anyagok, mint a bronz és a márvány minden képzeletet felülmúló áremelkedésébe, figyelme a fémhulladékok kimeríthetetlen és kreativitásra ösztönző arzenálja felé fordult. Vizsolyi esetében, ahogy erről fentebb szót ejtettünk, nem biztos, hogy fontos az adott fémdarab, vastárgy-részlet előtörténete, eredete; Vizsolyi e szétszaggatott, meggyötört és használhatatlan roncsokat teljes mértékbe saját alkotói képzeletének hatókörébe vonja. Hegeszt, lángvágóval tovább szeleteli az egyszervolt tárgyakat, összeilleszt, vizionál, asszociál, nevetve alkot és komolyan játszik. Új művei együtt, egyszerre nagy mennyiségben élnek igazán: mintha a természet legkülönbözőbb, élő és élettelen képződményeiből elevenedne meg egy sajátos mikrokozmosz: vaskorallok és szitamandalák, kipufogódob-arcok és koordináta rendszerüket veszített ablakok, apró, izgő-mozgó teremtmények, amelyek rozsdásan, enyészettségüket és enyészni valóságukat felvállalva testesítik meg mai korunk múlékony pillanatát, az „ércnél maradandóbb” idea végleges kimúlását. Vizsolyi igazán merész gesztussal elszakadt (mert el kellett szakadnia) a tradicionális szobrászat nemes anyaginak béklyójától, azonban megmaradt a szakmai tudás, amely immár nem anyagfüggő. Széltépte mikrokozmoszában új elem a szín, a vad, primér, lakkosan csillogó szín, amely a szobrászat ősi, ámbár évezredekre elfeledett alapeleme volt. A vaskollázsok szinterezett felületének homogenitása pedig izgalmas játékra invitál: nevezetesen mit tekinthetünk igaznak és mit hamisnak? Milyen metamorfózison képes keresztülmenni az anyag? Személyes kedvencem az Yves Klein kékre festett ablakos plasztika (az árnyéka egy mosolygó fejet idéz), amelynél felmerülhet a teljesen adekvát kérdés: mégis milyen anyagból van? Fém vagy műanyag? Szobor vagy tárgy? Játék vagy alkotás? És amikor mindezen kérdéseket feltesszük magunknak gondoljunk arra, hogy íme itt egy szobrász, aki pontosan megértette és művészi látleletét adta hitét vesztett jelenkorunk megannyi ellentmondásának.

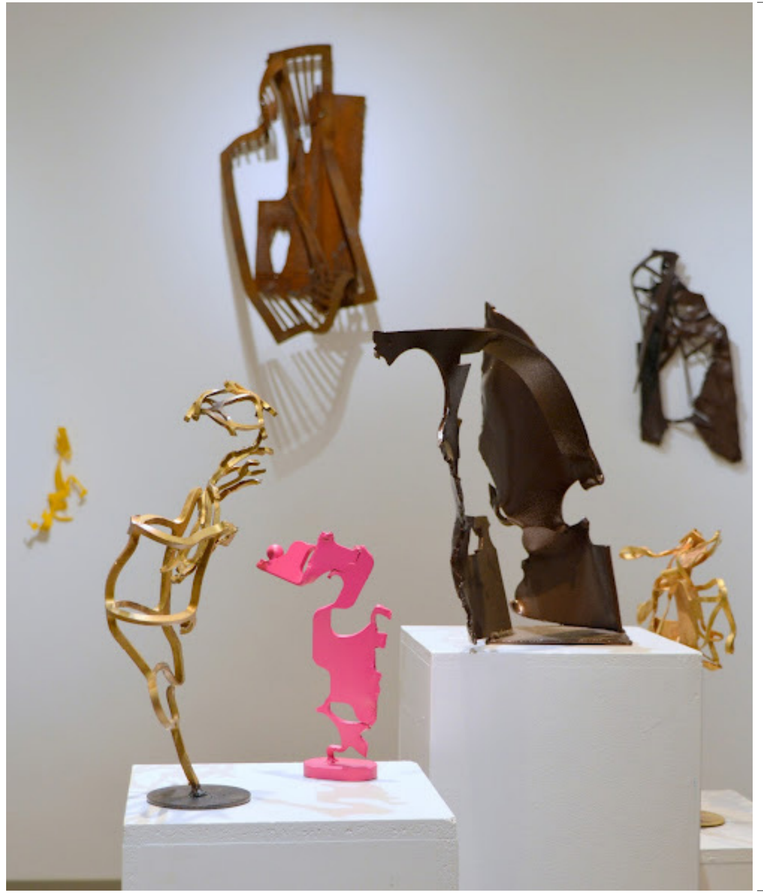

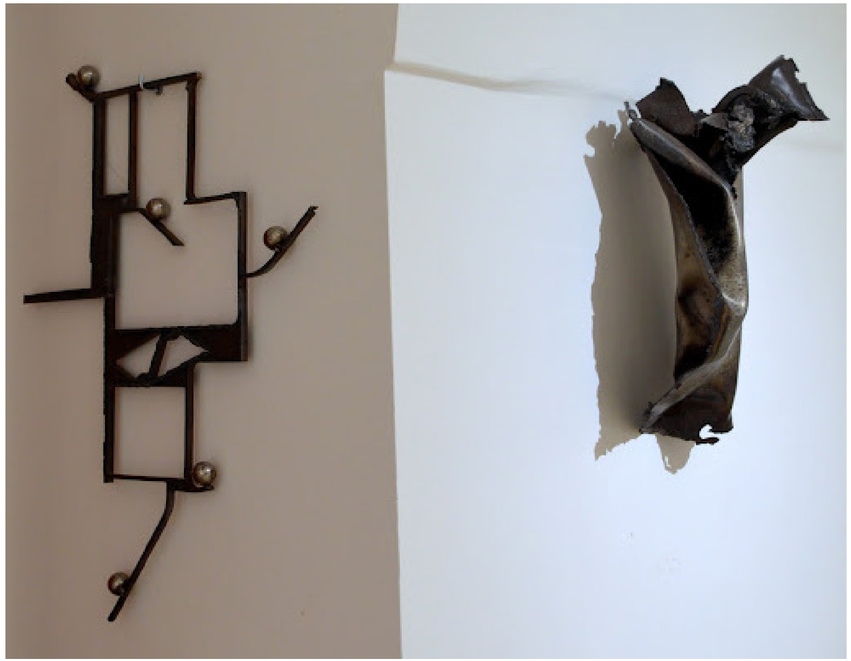

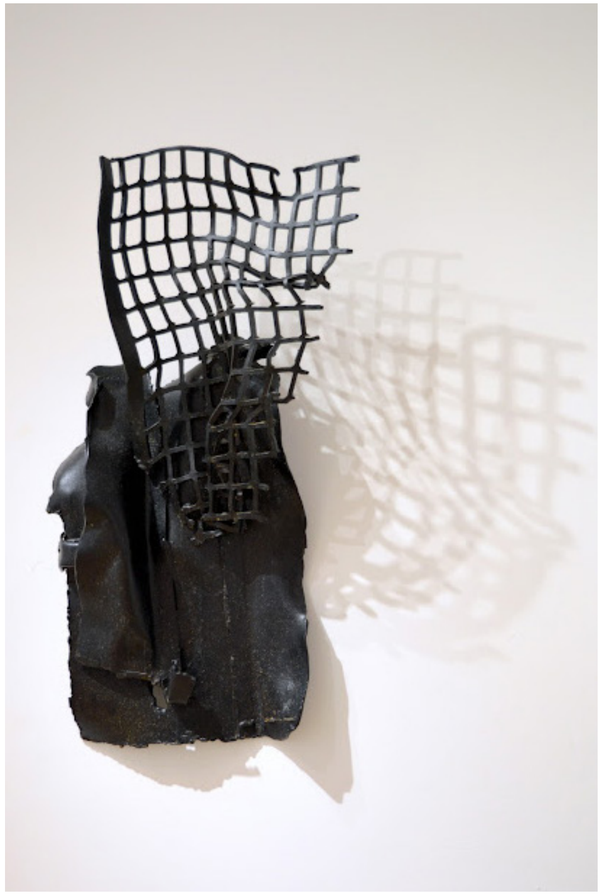

Vizsolyi János Széltépte

Dunabogdányi Művelődési Ház Galériája

2022. november 18 - 2023. január 10.

Szabó Noémi, művészettörténész megnyitószövege
megtekinthető itt:
www.youtube.com/watch?v=dS7sbAAfE-s
(videó: Bohus Áron)

Schwarcz Rezső beszélgetése Vizsolyi Jánossal megtekinthető itt:
www.youtube.com/watch?v=Xxikq_oHAe4
(videó: Bohus Áron)

Vizsolyi János
www.vizsolyi.art
vizsolyiart@gmail.com
06 20 569 7924

A katalógust szerkesztette | Szabó Noémi
Grafikai terv | LiberinArt
Fotók | Langó Katalin, Vékás Magdolna